

Minutis

Nr. 106
ANTRADIENIS
1946 M. LIEPOS MĖN. 2 D.
I METAI

LIETUVIŲ VISUOMENĖS DIENRASTIS

A bombos sprogimo atgarsiai

Londonas. Praslinkus penkioms valandoms po a. bombos sprogimo, amerikiečių kariniai ekspertai priplaukė prie įvykio vietos ir ėmė fiksuoti padarinius. Nusken-
do 5 laivai, sunaikinti 6 o 24 sužalota leng-
vai arba sunkiau.

Už 16 km karo laive buvę stebėtojai ma-
tė, kad a. bomba sprogo 100 m atstu nuo
vandens. Ji buvo išmesta iš 9 km aukščio.
Laikraščių korespondentai rezultatais apsi-
vyklė, nes patį sunaikinimas ne per didžiau-
sias.

Bet pirmaisiais įspūdžiais negalima vado-
vautis. Oficialiai pranešama, kad apytik-

riai rezultatai bus aiškesni po 2—3 dienų,
o kol bus išaiškinta visai tiksliai, praeis
mėnesiai laiko.

Laivyno vadovybė, daro išvadą, kad ir
a. bombos amžiuje didelį laivynai nėra at-
gyvenęs dalykas.

Spaudos atsiliepimai yra įvairūs. Dau-
giausia girdėti sumišusių balsų. „Times“
mokslinis korespondentas sako, kad ban-
dymo mokslinė vertė labai abejotina, o
smulkmenos, kurios iš to paaiškės, neturi
prasmės. Girdi, reikia ne bombą tyrinėti,
o ieškoti priemonių, kad būtų užkirstas ke-
lias jai pavartoti.

JAV laivyno manevrai

San Diego (AP). JAV Atlanto laivyno
vadas Jonas H. Ingramas pareiškė, kad ry-
šium su augančiu laivyno susidomėjimu
šiaurinėmis operacijomis, laivyno pratybų
uždavinys rudenį bus skiriamas „tolimo-
sios šiaurės srityse, aplink Grenlandiją ir
Islandiją.

RUSAI TEBEVALDO 1 AERODROMA

Teheranas (AP). Irano užs. reikalų ministe-
rijos pareigūnas pareiškė, kad rusai tebe-
laiko savo žinioje vieną aerodromą Pahle-
vyje, iranietis vasarvietėje prie Kaspijos
jūros, 60 km į rytus nuo Azarbeidžano.
Norėjusiems ten nutūpti amerikiečių lakū-
nams raudonieji neleido.

SAKSONIJOJE PRITARIA NUSA- VINIMAMS

Londonas. Saksonijoje, rusų zonoje, bir-
želio 30 d. buvo referendumas kai kurių
raktinių ir nacių bei karo nusikaltėlių turto
nusavinimo klausimu. Apie 80% balsuotojų
pasisakė už nusavinimą.

VIETOJ KARALIAUČIAUS — KALININ- GRADAS

Londonas. Maskvos radijo pranešimu
Rytprusių Karaliaučius perkrikštytas į Ka-
liningradą. Karaliaučiaus sritis nuo šiol
bus vadinama Kaliningrado sritimi.

Itempimas Palestinoje

Londonas. Min. pirm. Atlee liepos 1 d.
padarė pranešimą žem. rūmuose apie būvį
Palestinoje. Jis pareiškė, kad Britanija,
kaip mandataras, turi atsakingumą už
tvarką ir ramybę krašte. Įvykdytieji masi-
niai areštai nesą nukreipti prieš žydus,
kaip prieš tautą, bet tik prieš teroro ir sa-
botazo veiksmų vykdytojus. Kaip paaiš-
kėjo betiriant, tie veiksmai buvo vykdomi
gerai organizuotos, visame krašte paplitu-
sios ir gerai ginklais aprūpintos grupės.
Britanija negalinti pakęsti, kad viena ar
kita partija ginklų pagalba drumstų tvar-
ką krašte.

Normaliam būviui atstatyti Britanija ke-
tinanti panaudoti anglų amerikiečių komi-
teto siūlymus.

Atlee pareiškimu, netrukus atvyks ame-
rikiečių delegacija, kuri dalyvaus žinovų
pasitarime Palestinos klausimams regu-
liuoti.

Zydų tautinė taryba liepos 1 d. susirinko

Susirėmimas Trieste

Londonas. Trieste birželio 30 d. vienas
dviratininkas tyčia ar netyčia pergriovė
pėsčiomis einantį. Savaimė paprastas atsi-
tikimas išsivystė į didelį italų su jugosla-
vais susirėmimą tautinių pagrindu. Įniršusi
minia sudaužė komunistų laikraščio „Il Pro-
gresso“ redakciją ir jugoslavų geležinkelie-
čių patalpas. Ryšium su šiuo incidentu
Triesto policija sustiprinta kariuomenės da-
liniais, kurie žiūri rimties.

Tą pačią dieną sprogos mestai rankinei
granatai, sužeisti 9 sąjungininkų kareiviai ir
karininkai.

BELGAI KVIEČIA ITALŲ ANGLIAKASIUS

Bruselis. Belgijos anglų kasykloms stin-
ga darbininkų. Norima atsiveždinti apie
50.000 italų darbininkų. Atsilygindama
Belgija duos nuo 2 lig 3 mil. tonų anglies
Italijai per metus. „C. Daily Mail“ Nr.
16106.

ALKANI VIENIEČIAI NAIKINA DERLIŲ

Viena (AP). Alkani vieniečiai, ieškodami
maisto artimuosiuose ūkiuose, pridarė tiek
žalos derliui, jog Austrijos maisto tarnyba
uždraudė lankytis ūkiuose. Kai kame nu-
kentėjo ištisi laukai bulvių, o nepasitaikant
kitko, plovė neprinokusį vasarą.

Aplankytuose ūkiuose derlius nukentėjo
apie 60%.

Molotovs priima Bidault planą

Užsienų reik. ministerių konferencija lie-
pos 1 d. prasidėjo valanda vėliau, nes de-
legacijos laukė instrukcijų iš savo vyriausy-
bių. Aplamai Bidault planas sutiktas
palankiai. Molotovs priėmė Čekoslovakijos
užs. reik. ministerį Masaryką, kuris iš-
dėstė savo vyriausybės pageidavimus klau-
simais, kurie bus svarstomi taikos konfe-
rencijoje.

Vakarykščiame popietiniame posėdyje
Molotovs priėmė Bidault planą su tam
tikrais rezervais. Posėdis truko 3 val. Pro-
jektą per naktį delegacijos dar kartą svar-
stė skyrium ir šiandien 15 val. vėl susi-
renka posėdžio.

KAINŲ PAKILIMAS JAV

Londonas. Birželio 29 d. vakare nustojo
veikęs JAV kainų kontrolės įstatymas ir jį
suvaržymai. Kainos ėmė kilti nepaprastai.
Gyvulių kainos pasiekė infliacinės 1929 m.
kainas.

Atstovų rūmai įnešė įstatymo projektą —
kainų kontrolę grąžinti dvidešimčiai dienų,
kad per tą laiką suskubtų reikalą sunor-
muoti nauju įstatymu.

SEKIOJA UNRRA-OS TARNAUTOJUS

Rymas. Iš Albanijos namo vykdoma vie-
na UNRRA-os tarnautoja, sutojusi Ryme,

pasakė: „Nenorėčiau ten grįžti nė už jo-
kiaus pasaulio pinigų. UNRRA-os tarnau-
tojus ten saugo dieną naktį. Vienintelis
saugus kelias buvo iš viešbučio į valgyklą.
Iš ten išėjus lydėdavo ginkluoti partizanai,
net į krautuves. Su gyventojais kalbėti
pavojinga.“

Už Tiranos kas keletas kilometrų yra
kelio kontrolės ir šimtai kareivių. UNRRA-
os sunkvežimiai naudojami kariuomenės
pergabenimui. Matyti daug rusų, su uni-
formomis ir be jų. „C. Daily Mail“ Nr.
16106.

PANEIGIA GANDUS

Kairas (AP). Vyriausioji britų Viduriniųjų
Ryų armijos būstinė Kaire oficialai panei-
gia paskidusius Irake gaudus, esą ten atsi-
radę tūkstančiai lenkų karių, ir kad JAV
nutarė atnaujinti kontrolę kai kurių Sirijos
karinių stovyklų, iš kurių kariuomenė
anksčiau buvo atitraukta.

Vyriausioji armijos būstinė pažymėdama
paplitusius gaudus esą Persijos ilankos gale
Basrahe išsikėlė daug amerikiečių divizijų,
praneša, kad ji visai nežinanti apie bet ko-
kias amerikiečių divizijas Viduriniuose Ry-
tuose.

Gediminas Galvanauskas

Kalbu dvikova

Jei kas paklaustų, kaip apibūdinti praėjusių metų, atsakyčiau — pertrauka. Tai pertrauka pasaulinio masto tragedijoje. Žmonija dabar pergyvena itin sukižusios taikos laikotarpį, kažkam ruošiasi. Už uždangos girdėti garsai, skubūs žingsniai, triukšmas, plaktuko ir kirvio atgarsiai. Užkulisyje rikiuojami vaidilos ruošiasi naujam veiksmui. Ir ateis laikas, kai pasikels uždanga, veiksmas prasidės. Mes, dabartinio laukimo aukos, tik netiksliai tegalime įsivaizduoti naujos tragedijos veiksmo užuomazgą ir atomazgą. Mūsų vaizduotė neteko lakumo, nes nuolatinis laukimas, nerimastis ir netikrumas mus atbukino. Mes žinome, kad už „geležinės uždangos“, kuri atkerta mūsų tėvynę nuo vakarų pasaulio, vyksta didelio masto žaidimas, mums virtęs tragedija. Ten, vien Europos žemėse, stovi išrikiuotos 300 divizijų. JAV ir D. Britanija ruošiasi moderniskam karui. Laboratorijos ir milžiniškos įmonės pavirto alchemikų buveinėmis, kuriose puoselėjama paslaptis. Ir ji vadinasi ne aukso gamybos, kaip anuomet, bet atominės bombos paslaptimi. Šis ir eilė kitų neregėtai veiksmingų išradimų yra tuo didžiuliu užkulisiniu triukšmu, kuris turėtų paveikti ir tų nervus, kuri dabartinio metu nenori tarptautinės taikos, bet ir karo vengia. Jo vengia todėl, kad 10 mil. armija gali tapti dar greičiau auka laboratorinių ginklų, kaip Hitlerio armija ant rankovių devėjusi V-Victoria laimėjimas.

Didžiosios pertraukos perspektyvoje noriu stabtelėti ties mažąja, vos vieno mėnesio pertrauka, kuri yra tarpinių 4 užsienių reikalų ministerių konferencijoje. Ji taip pat turi savą balansą.

Ką tik Byrnes parvykus į Vašingtoną buvo padarytas platus ir nuodugnus Paryžiaus konferencijos įvertinimas. Toji neva slaptoji Melpomenos šventykla, saugota nuo viešosios nuomonės „plėšikų“, vis tik neišpuoselėta didžioji paslaptis: visuotinė nesėkmė. Byrnes visu atvirumu vėliau tat pripažino, kad konferencija tik per plauką visai nenutrūko. Jis pripažino, kad visais esminiais

klausimais ten nesusitarta. Sovietų reikalavimai, nežūrint lanksčių taktikinių manevrų, nenori judėti iš vietos. Užimtas pozicijas visomis pastangomis nori išlaikyti. O tai verčia Byrnes daryti išvadą — taiką ar karas.

Molotovas padarytam pareiškime užsienio spaudos atstovams nurodo, kad Byrnes dėl 25 m. sudaromos sutarties Vokietijai tvarkyti yra padaręs kai kurias paklaidas, nes Stalinas jai praieityje nepritaręs. Anglosaksai buvo pakaltinti sudarę bloką prieš Sovietus, kurie neša pasauliui taiką, tautoms laisvę ir žmoniškumą. Byrnes aštriai į šiuos dėstyms atsikerta ir Molotovą pakaltina.

Bevin, kelias dienas užsėtęsusiame diskusijoje užsienių politikos klausimais, Žemuoje Rumuose pareiškia, kad Sovietai kitas santarkas vadina fašistinėmis ir kitais vardais. Jie siekia pasaulyje įgyvendinti vieną — sovietinę santarką. O tai ir yra pagrindinė priežastis, kodėl dabartinės jėgos negali sutarti dėl pasaulinės taikos. Sovietų pramonės perversmo, kuris britų pergyventas prieš 150 m., išdavos negali būti Vakarų Europai pritaikytos, nes tai būtų žymus regresas.

Vėliau, darbiečių partijos kongrese Bevin

apgynė jo vedamą užsienio politiką. Čia jis visu griežtumu pasisako prieš Europos skaldyimą į dvi stovyklas. „Aš nesu šalininkas, sako E. Bevin, ruošti strateginį planą prieš sovietus. Jei neįlemtoji linija, einanti nuo Stettin ligi Albanijos, turės ilgesnį laiką likti ir tuo būdu Europą padalyti į dvi stovyklas, tas kelias nuves Europą į naują pasaulinį karą“.

Prof. Har. Lasky, britų-sovietų politikos ekvilibristas, kongrese nurodęs, kad britai kovoja prieš bolševizmą, bet pageidauja gerų santykių su sovietais, pralaimi. Darbiečių partijos pirmininku išrenkamas užsienių reikalų viceministeris Philipp Noel Baker. Komunistų pageidavimas susijungti su darbiečiais 2,7 mil. prieš ir 0,47 mil. už — atmetamas. Darbiečių partija pradeda užsienių politikos naują linkmę, kurią galima vadinti aiškia.

„Pravda“, sovietinis oficiozas, apie Bevin pirmąją kalbą rašo: „Bevino kalba ypač pasižymi psichologiniu paruošimu nutraukti tuos saitus, kurie anksčiau rišo santarvininkus. Tai yra vienas būdų spausti ir grąšyti sovietams“.

Konservatoriai šiai politikai pritarė. W. Churchill'vėl prabilo apie kraštus už „geležinės užuolaidos“. Dabar jis kalbėjo apie Baltąjį jau ne kaip mainų objektą, bet kraštus, kurių ankstesnių gyventojų sąstatas nebegalima atpažinti.

Europos atstatymas ir vienybė

Šiandien mes visi susirūpinę ir pasišventę tam vienam milžiniškam uždaviniui — atstatyti mūsų vargšę, sunaikintą Europą; mes visi, vyrai į vyrą, savo stipriomis rankomis ėmėmės atlikti šią pareigą; vieni iš mūsų rūpinasi anglimis, kiti — kviečiais, tretieji galvoja tik apie naftą, ketvirtieji, vėl apie savo įšalusias bankuose sąskaitas. Tačiau jeigu vieną dieną koks nors mažiškas mokytojas barkštėtų į istorijos lentą ir mus paklaustų: „Ko gi iš tiesų, jūs siekiate? — ar mes mokėtumėm atsakyti? Ar mums yra visiškai aiškūs tie tikslai, kurių siekiame?“

Šiandien negalime priekaištauti tiems milijonams europiečių, kuriuos karas ir moralikai ir fiziškai nualino, kad jie šiandien rūpinasi tik savo kasdieniniais vargais. Jeigu kas yra alkanas, savaime suprantama, jis nori valgyti. Jeigu kas nors jau sykį kentė badą, jis štengsis jo ateity išvengti. Jeigu kas nors iš tų žmonių pergyveno savo krašto sunaikinimą, perleido svetimas kariuomenes per jį, šiandien jis rūpinasi tik savo kraštą ir per daug nesirūpina tuo, kas dedasi pasauly anapus jo krašto sienų. Tai yra aišku ir natūralu.

Tačiau tiems, kurie išliko šios praūžusios baisios audros nepalieti, kurie ant savo pečių neša visą tautinio arba tarptautinio atsakomąumą našta, tiems jokių būdu šiandien negalima apsiriboti veikla, kuri siektų tik labai netolimos ateities ir kuri apimtų tik labai siaurus žemės plotus. Ant jų pečių guli svarbi pareiga: nuolatos klausiti kur mes einame ir nuolatos tame kely, kuriuo jie eina, ieškoti teisingą kelią rodančių žvaigždžių, moralinių dėsnų.

Ko mes siekiame? Atrodo, atsakymas būtų labai paprastas: atstatyti Europą. Reikėjo,

tačiau, net dviejų sunkių karų, kad Europos sąmonę prižadint ir kad ji galėtų priėti prie tokio atsakymo. Tačiau tai neturėtų būti suprata kaip koks priekaištas. Tegu pagalvoja anglai apie vadinamus Rožių karus, britai apie anglų-škotų karus, prancūzai apie Armagnakus ir Burgnigonus, pagaliau, mes, ispanai, pagalvokime apie tai, kas nuo pilietinio karo dienų iki dabar vyksta mūsų krašte, ir jeigu šiandien europiečiai, pirmą sykį istorijoje, priėjo išvados, kad Europa reikia atstatyti, arba, gal, teisingiau pasakyti, iš naujo sukurti, tai reikia pasakyti, jog tuo yra padarytas didelis žingsnis pirmyn vienybės keliu.

Tačiau gyvenime jau taip yra, kad jeigu ir teisingu keliu einama, kiekviena pažanga sukelia ir nemažą problemų. Sakėme, jog turim atstatyti Europą. Tačiau kas yra toji Europa? Čia mums geografai ir statistikas pasakys, kad Europa yra ūkinis vienetas, ir kad tai yra svarbu suprasti, jeigu Europa nenori būti amerikoniškojo ir rusiškojo ūkio grumtynės sumalta. Šių tvirtinimų mes nepamiršime, reikalui esant ir panaudosim. Tačiau mes norėtumėm šiems žmonėms pasakyti, kad Vokietija buvo toks geografinis ir ūkinis vienetas, kuris buvo labiau vienaalitis ir stiprus negu Europa. Ir vis dėlto Vokietija šiandien yra griuvusių krūva, kadangi ji buvo pakankamai silpna įsikalti sau įvairių „idea fix“, tuo tarpu kaip Britų Imperija, kurios geografiniai-ūkinė vienybė prilygsta beveik nuliui, sugebėjo įrodyti savo solidarumą. Tokiu būdu mes prieiname pirmos išvados: jeigu mes norime Europą sutvarkyti, tad dėkime visas pastangas pasiekti dvasinės vienybės, žinoma, nepalikus nuošaly ir materialinės.

Salvador de Madariaga.

TREMTINIAI TEIKIAMIS STOVYKLOSNA

Britų zonos karinė administracija įpareigojo visus privačiai gyvenančius DP asmenis apsiprešti, „ar jie sutinka apsigyventi stovyklose. Už stovyklos ribų likę gyventi nustos „Displaced Persons“ teisių, turės grąžinti DP pažymėjimus ir bus traktuojami kaip vokiečiai.

Apsisprešti, ar sutinka apsigyventi nurodytoje stovykloje, duodama 7 dienos laiko. Paskelbta, kad po š. m. birželio 21 d. už stovyklos ribų galės gyventi tik tie, kuriems šiuo metu nėra vietos stovyklose ir tie, kurie dirba karinės administracijos žinioje, jei jų apgyvendinimas stovyklose būtų netikslingas. Šie asmenys turės gauti raštišką karinės administracijos leidimą gyventi privačiame bute.

Ryšium su šiuo patvarkymu visi ne stovyklose gyvenantieji DP įpareigoti iki š. m. liepos 1 d. įsiregistruoti tose stovyklose, iš kurių jie gauna aprūpinimą. Nuo tos dienos registracija sustabdoma ir pretenzijos į DP teises atmetamos. (ip.)

Siu dienu Lenkijos vargai ir rupecsciai

Tarp visų šio meto pasaulinių politinių ir ekonominių įvykių mus ypatingai domina nūdieninės — pokarinės Lenkijos gyvenimas naujos valstybės rėmuose. Įdomu tad netarpiniai pažvelgti į Varšuvos spaudos skiltis, kuriose ryškiai atsispindi šių dienų Lenkijos gyvenimo ritmas, jos rūpesčiai ir vargai.

Štai, pavyzdžiui, dienraščio „Dziennik Ludowy“ popietinės laidos š. m. Nr. 130. (Laikraštį leidžia „Naczelny Komitet Wykonawczy Stronnictwa Ludowego“ — Warszawa, A. 1, Stalina 11).

Sprendžiant iš išspausdintų laikraštyje straipsnių ir korespondencijų, atrodo, kad šio meto Lenkijos vyriausybės didžiausią rūpestį sudaro masiniai besireiškiantis „reakcinis pogrindis“ ir „kova su banditizmu“.

Vien tik čia minimo dienraščio numeryje yra išspausdinta įvairiom antraštėm dešimtys straipsniai bei korespondencijos apie įvairių gaujų teroristinius veiksmus bei kovą su jom.

Pogrindžio organizacijų ginkluotoji veikla apima visą kraštą ir nukreipiama prieš Pileičių Milicijos bustus, saugumo valdininkus, „Stronnictwo Ludowe“ partijos pareigūnus bei atskirus narius ir Raudonosios Armijos karius. Ginkluoti būriai užpildinėja javų transportus, įvairius fabrikus, plėšia maisto sandėlius ir t. t. Ryšium su tais užpildinėjimais metamas atviras kaltinimas „Polskie Stronnictwo Ludowe“ partijai, esą ji palaikanti ryšius su reakciniu pogrindžiu ir patiekia, eilę faktų, kada likviduojant veikiančius būrius, pas suimtuosius rasta PSL partijos narių pažymėjimai ir atsišaukimai, raginantieji tautiečius rašyti į PSL, žudyti saugumo pareigūnus su šukiais: tegyvuoja pogrindžio organizacijos, tegyvuoja PSL, tegyvuoja Mikolaiczuk.

Baigdamas savo kaltinimą, laikraštis pažymi, „... Visi šie faktai patys kalba už save. Kas kad PSL partijos veikėjai ir jos spauda „smerkia diversinį darbą“, jei laikraščio „Gazeta Ludowa“ tonas ir toliau pataikauja reakciniams skoniams ir jei ši partija nedaro pas save „valymo“ tikslu pašalinti „nepageidaujamus elementus“. O gal tie elementai jau nėra taip labai nepageidaujami?“ — baigia laikraštis.

Pogrindinėje veikloje dalyvauja ir moksleiviai. Katovicuose kariuomenės teismas nagrinėjo bylą, kurioje kaltinamųjų suole buvo 18 įvairių mokyklų mokinių — jaunuolių nuo 16 iki 24 metų. Visi jie buvo kaltinami priklausę vienai pogrindžio organizacijai, sutelkę daug ginklų ir turėję už-

davinių užpulti Pileičių Milicijos būstinę ir terorizuoti saugumo valdininkus. Kaltinamieji nubausti nuo 2 iki 10 metų kalėjimo bausmėmis.

Kaip laikraštis rašo, kariuomenė pasisako esanti pasirengusi kovoje su banditizmu bendradarbiauti su saugumo organais.

Tad, kaip matome, padėtis yra tikrai rimta ir, vidaus tarpusavio santykiams ateityje nepasikeitus, dabartinės paskiros kovos gal, lengvai virsti pilietiniu karu.

Kitame straipsnyje tas pats laikraštis sielojasi esą propaganda esanti netvarkoje ir emigracija turinti pagaliau žinoti tiesą apie Lenkiją. Žymi dalis Tobruko ir Monte Casino didvyrių negrižo triumfališkai į kraštą, bet paliko emigracijoje. Viso to žymiausias kaltininkas esąs generolas Andersas ir apie jį besitelkiančios emigracinės grupės, kurių savotiškas laikymasis tiesioginiai veikias į santykius krašte. Stipriai puolama ir kritikuojama Anderso spauda, kuri neduodanti dabartinės Lenkijos vaizdo, o spausdinanti daugiausia informacinę medžiagą ir frazeologiją persunktus publicistinius straipsnius, o įvairios nereikšmingos žinutės, kaip, pavyzdžiui, viena, pava-

dinta „Vakaruose trūksta žmonių“, dedamos laikraščio žodžiais kalbant „... tikslu pažymėti, kad Lenkija yra reikalinga lenkų, tačiau „andersinė“ spauda tuojau tai išnaudoja Churchill'io ir Bevino „argumentams“ paremti, esą mes nesugebėjome ūkiškai sutvarkyti atgautųjų sričių...“

Ypatingą susirūpinimą kelia labai didelis vaikų mirtingumas.

Laikraštis patiekia kai kuriuos oficialius statistinius duomenis. Taip pavyzdžiui viename pajūrio apskrityje laikotarpyje nuo 1945 metų balandžio mėn. iki šių metų pradžios gimusių ir mirusių vaikų (iki 6 metų amž.) skaičius atrodė taip:

Gimė 1.267, mirė 1.219, jų tarpe vaikų iki 2 metų amž. mirė 867.

Laikraštis pažymi, kad minimas apskritis nėra labiau sunaikintas nei kitos sritys ir nėra blogiau aprūpintas medicinos pagalba, nei kiti Lenkijos apskritys, ir dėlto skaito, kad šiuos duomenis tenka laikyti visos Lenkijos kūdikių mirtingumo vidurkiu.

Minėti statistiniai duomenys ir paties laikraščio čia pat duotas paaiškinimas yra tiek šiurpūs ir įskalbingi, kad prie jų nebereikia jokių komentarų. G. B. K.

Hubert Aumere smuiko koncertas

Miuncheno miesto operos orkestro koncertmeisterio estų smuikininko-virtuozo pasirodymas stovyklos teatro scenoje buvo staugmena. Žinia apie šio menininko pasirodymą sudomino tiek smuiko mėgėjus, tiek ir visus kitus, kurie ėjo pažūrėti ir pasiklausyti tikrojo Stradivariaus smuiko, kuriuo menininkas savo koncertą atliko.

Matyti, menininkas tik vedamas patriotinių jausmų savo tautiečių atžvilgiu, galėjo sukelti duoti šį koncertą, nes nei salė, nei kitos mūsų teatro salygos nesiderino su šio smuikininko mastu, o salės akustika kliudė iškelti tikrąją Stradivariaus smuiko vertę.

Smuikininkas stebino žiūrovus tiek savo virtuozo technika, tiek kūriniių interpretacija, tiek reikimo forma. Žiūrovų kvapą užimdavo jo dešinės nepaprastas tempo, ryškus kaip krikštolas stakato, kritiški fluizetetai, saltemortališki pasažai, velniški treliai, o jo akordų harmonija sklido kaip ištisas spalvų spektras.

Sarasate „Čigonų melodijose“ besikeičiantis stakato, su pūikato prie nepaprasto tempo apstulbino klausytoją. Smuikininkas meistriškai sukella didžiausią efektą be jokio fizinio įtempimo, jis kaip tas burtininkas mago lazdele žaidžia sudėtingiausiais efektais. Programoje buvo dar Čaikovskio „Koncertas D-dur: allegro-moderato, kanconetta, finale, prestissimo“; Sarasate „Zapatzado“, Kreislerio „Kiniečių būbnininkas“, Aaviko Johano „Albumo lapelis“, Oja Euduard „Senovės daina“. Audringi aplodismentai privertė smuikininką dar kelis kartus bisuoti.

Nemaža nuopelnų tenka skirti dėl koncerto pasisekimo ir prof. Kurt Arnold, kuris, protarpiais atrodė, jau ne vien tik akompanuoja, bet ir duoda savo pianino koncertą.

Linkėtina, kad daugiau ir dažniau tokių didelių menininkų aplankytų mus. Tik jau kitą kartą šitokias jėgas reikėtų parodyti miesto teatro, o ne stovyklos salėje. J. V.

Siulo globoti Islandijos bazes

Islandija pageidauja, kad JAV ir toliau laikytų savo žinioje karines bazes Islandijoje, kol jas galės perimti pati Islandija arba kol joms jomis disponuoti Jungtinių Tautų saugumo taryba.

JAV nori nuomuoti bazes, kurias jos statė ilgalaikių sutarčių pagrindu, pranešama iš gerai informuotų Islandijos sluoksnių. Bet tad neabejojamai sukeltų tarptautinių diplomatinių komplikacijų, ko islandiečiai kaip tik nori išvengti.

JAV Valstybės bazes globoti siūloma todėl, kad pati Islandija neturinti kvalifikuotų technikų amerikiečių statybiams aerodromams prižiūrėti, tad verčiaus juos teprižiūri amerikiečiai, kol bus galutinai sutvarkytas bazių likimas. (AP.)

PERORGANIZUOS ARMIJĄ

Būsimasis visos britų armijos mokymas metropolijoje ir užjūriuose, jos dydis ir paskirstymas bus slapta planuojamas štabo koledže Camberlyje.

Feldmaršalas Montgomery, imperijos generalinio štabo viršininkas, tiems klausimams svarstyti kviečia visų armijos vadų konferenciją rugpjūčio viduryje.

„C. Daily Mail“ N. 16107.

VOKIEČIŲ NAŠLAICIAI AIRIJON

Hamburgas (AP). Iš šiaurinės Paeinės 600 vokiečių našlaičių vyksta pas privačius šeimas atostogų į Airiją. Vaikai daugiausia nuo 4 iki 10 metų.

SVIEČIA LIETUVOS ŽVEJUS

„Pravda“ rašo, kad Šventosios uoste ir visu Baltijos pajūriu iki Klaipėdos seržantai Nazarovas ir Oblatajevas surengė 45 susirinkimus, kuriuose žvejams aiškinę sovietinę santvarką. Žvejyba Lietuvoje suvalstybinta: žvejai žuvis turi atiduoti kooperatyvams, o maistui gauna nustatytą nedidelį kiekį. Žvejai skundžiasi, kad tinklai suplyšę ir niekur nesą galima jų gauti.

Klaipėdos kompartijos skyriui vadovauja pulk. Jurin, Gorskov ir Čukamanko. Nariais į kompartiją įstoja: Grodenskis, Grigaitienė, Jakūnas, Lukošius, Žeizienė, Ostrauskas ir Grigolaitis.

„Pirmas skambutis“ ir „Dr. V. Kudirka“

Augsburgo Lietuvių Dramos gastroles Memmingeno aerodromo stovykloje

Po daugelio scenos mėgėjų gastrolių, buvo daug estetinio malonumo pažiūrėti pora profesionalų „spektaklių: Heneken ir Cooliaus „Pirmą Skambutį“ ir K. Inčios „Dr. V. Kudirką“. Tiesa, šis Augsburgio mūsų profesionalų teatras dirba nepaprastomis sąlygomis: be veikalo originalų (abu veikalai pačių artistų atkurti), be tinkamų scenų, be reikiamų dekoracijų. Tačiau, kad ir kukliomis priemonėmis šis teatras išsiskiria iš visų iki šiol matytų (Hanau, Wiurzburgo, Ravensburgo) savo kūrybine dvasia, savo vaidybine kultūra. Jis yra tikras teatrinis kolektyvas, kuris ieško vaidybinių estetikų kelių.

K. Vasiliausko režisuotas „Pirmas Skambutis“ padarė gerą lengvos prancūzų komedijos įspūdį. Režisierius sugebėjo saikingai praversti komizmą, sutvarkyti nedideliam plote mizansceną ir išgauti reikiamas vaidybines priemones. Taip pat ir J. Kemžos scenovaizdis buvo suderintas su veikalo ir spektaklio dvasia.

J. Palubinskas, apdovanotas visais artistiniais privalumais, meistriškai sukūrė „Bobi“ vaidmenį. Jis išnaudojo visus psichologinius momentus: apsimetimo, intrigavimo, donžuanizmo. Jis turtingomis balso ir judesio vaidybinėmis priemonėmis sugebėjo sukurti įtikinamą, įdomų, psichologiškai puikiai pagristą personažą. Gerai talkininkavo K. Vasiliauskas — Paginot, gyvai komiškai sukuręs iš kito kišenės gyvenančio draugo vaidmenį, Z. Kevalaitytė — S. Lisoll-laukinukės provincinės, virtusios paryžietiška dama, tipą. Pažymėtina, kad artistė puikiai išnaudojo kiekvieną žodį, kiekvieną judesį psichologiniam personažui pagrindimui. Taip pat įtikinamai sukūrė E. Dauguvietytė — Cl. Toulousell — baznytinės muzikos provincijoje ir charlstono Paryžiuje „kompozitorė“, „dainininkė“. Kiti visi spektaklio artistai: — K. Oželis — tagalų kalbos profesorius, provincijos senis įsimylėjęs „Juozapas Skaistutis“ — V. Žukauskas, Paryžiaus donžuanėlis H. Chanterois — A. Brinka, politinis veikėjas, partijų pelė — R. Medelis, jo žmona, Bobby „meilužė“. Sim. Bridaque — A. Dauguvietytė, tarnas Louis — Ig. Gautaitis — nors ir neperšoko vidutiniškumo ribų, tačiau kiekvienas savo vaidybą įnešė į tą originalaus į spektaklį ir parodė savo vaidybinius, anaipol nemėgėjiškus, kaip „Žiburių“ recenzentas, kuris, rodos, taip pat yra mėgėjas, bandė kai kam primesti, gabumų. Tik S. Kielaitė per abu spektaklius rodėsi silpnė, tačiau ir ji turi pakankamai davinį išaugti į vaidybines: tik daugiau išgyvenimo ir daugiau vaidybinių kalbos priemonių.

Augsburgo Lietuvių Dramos Teatro artistai

„V. Kudirka“ J. Palubinsko yra meningai, tragiškai ir lyriškai surežisuotas. Veikale iškeltos pačios ryškiosios scenos, kurios su giliu jausmu išgyventos. Tik gaila, kad pats V. Kudirka — A. Brinka — persilpnas šiam vaidmeniui. Jame nėra to vidaus, tos dvasinės didybės, kuri reikėsi Kudirkos asmenyje. A. Brinka ir vaidybiškai nepajėgė mus įtikinti, kad jis kuria džiovintinko, kūniškai paliegusio, bet dvasiškai tvirto asmens personažą. Paskutinėje mirties artėjimo scenoje A. Brinka nesugebėjo savo balso sutvarkyti, kad jis išreikštų dvasios galiūno vidų, taip nešaukdamas. Gal būtų Kudirką nustelbė Bevardis — J. Palubinskas, kuris savo nuoširdžia vaidyba vietomis buvo korifejiškai stiprus, giliai vidujiškas, tragiškas, jautriai lyriškas, žmogus, kuris kenčia už kitus ir už tautą. Tikrai žiuovras kartu su artistu girdi prislėgtos tautos aimaną ir

karčias ašaras. Antanėlis — K. Vasiliauskas — nors toli gražų neatstojo V. Derkinio — bet taip pat sukūrė įtikinamą, nuoširdų elgetą knygnešį, slaptą veikėją, kuris savo kūnu jaunuosius nuo kulcos užstoja, o savo dvasia giliai išgyvena tautos kančias. Spektaklio visumai derinosi ir Valerija — Zalinkevičaitė — nuoširdžiai sukurusi platoniškos Kudirkos mylimosios vaidmenį, Z. Kevalaitytė — moterėlė iš Kražių, N. Dauguvietytė — būdingą davatką Barborą, V. Žukauskas — Bevardžio papėdininką samdinį Andriuką, P. Šimkus — ūkininką Galinį, K. Oželis — ūkininką Vidmantą, R. Medelis — jaunosios kartos kunigą, A. Dauguvietytė — Kudirkos auklę Agotą, Ig. Gautaitis — įtikinamai sukūrė išdaviką Laskauską ir St. Kielaitė — Mariją Pševalskytę.

Apskritai, „V. Kudirka“, nors vaidybiškai nepirlygo Vilniaus teatro spektakliams, tačiau jis sukėlė gilius tautinius ir daugely vietų stiprius estetinius žiūrovų jausmus.

Augsburgo lietuvių teatrui, neseniai atšventusiam metines, linkime ir toliau su tokia pat teatro meile ir kūrybine nuotaika, nežiurint sunkių sąlygų, uoliai dirbti, žengti priekį ir kurti vis daugiau aukštos teatrinės kultūros spektaklių.

Stp. Vyktintas.

IRGI RUOŠĖ PARADĄ

„Dagens Nyheter“ pranešimu, Reichas irgi savo metu ruošėsi laimėjimo paradui. Paradą buvo numatytas 1940 m. vasarai. Iki smulkmenų paruoštą planą patvirtino Hitler, Bormann ir Goebbels. Milijonas belaisvių (visų pirma anglų ir prancūzų) turėjo pražgiuoti Berlyno gatvėmis. Po jų turėjo būti atvirame vežime vežamas su grandiniais ant rankų ir kojų „didysis karo nusikaltėlis“ — Churchill. Laimėjimo paradą buvo numatytas baigti viešu Churchillio pakopimu Lustgartene.

VIENOJ DIDELIS MIRIMŲ NUOŠIMTIS
Viena. UNRRA-os įgaliotinis Austrijai pranešė, kad Vienoje dabar mirimų skaičius yra 3 kartus didesnis negu taikos (1938) metu. Vaikų mirtingumas yra 4 kartus didesnis, negu taikos metu.

Pranešame giminėms ir pažįstamiems, kad š. m. birželio mėn. 8 d. mirė mūsų sūnelis

VINCUKAS-JUOZUKAS

išgyvenęs vos 24 val. laiko.

Palaidotas š. m. birželio mėn. 10 d. R.-Katalikų kapinėse Saeckingen/Rhein.

Nulliūdė tėvai Br. ir Pr. Pračkiai

Mintis

Thought * Lithuanian Daily Newspaper * Permitted by UNRRA Team 155 * Atsakingasis redaktorius J. Vasaitis * Eina kasdien be šventadienių * Memmingenas, Airport, Baltic Camp * Prenumerata mėn 10 RM * Atskiras numeris 40 pf. * 07-91.92 „MINTIS“